

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра живопису

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до дипломної роботи на здобуття ступеня бакалавра
**на тему: Портретно-жанрова композиція
«Переродження»**

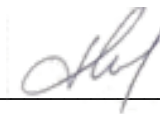
Виконала: студентка 4 курсу Маклюк А. Д.
023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»
освітньо-професійна
програма «Станковий живопис»

Керівник: доцент Чернявський К. В.

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра *станковий живопис / денна форма навчання*
Рівень вищої освіти *Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*
Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри живопису

Ковальова М.М.

« 01 » травня 2026 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Маклюк Анна Дмитрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) Портретно-жанрова композиція «Переродження»
Керівник проєкту (роботи) Чернявський Костянтин Володимирович, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу «01» травня 2026 року № 106-ОС.

2. Строк подання студентом творчого проєкту 1 червня 2026 року.

3. Вихідні дані до творчого проєкту: Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Технологічні та живописні засоби виконання оригіналів;*
- *Висновки;*
- *Список використаних джерел;*

- Ілюстративні матеріали.

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

6. Дата видачі завдання 1 травня 2026 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Лютий Травень</i>	
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Лютий Травень</i>	
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Лютий Травень</i>	
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень Червень</i>	
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	

Студент _____ **Маклюк А. Д.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____ **Чернявський К. В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота Анни Дмитрівни Маклюк присвячена створенню авторського художнього твору на тему «Переродження». У роботі розкрито основні етапи формування образу духовного переродження людини, визначено провідну концепцію та обґрунтовано вибір художніх засобів. Проаналізовано візуальні та стилістичні особливості, що стали основою для авторської інтерпретації теми. Наведено короткий огляд аналогів і творчих підходів, які вплинули на формування задуму. Описано композиційне рішення, колористику, технологічні прийоми та матеріали, використані в процесі створення твору. Робота відображає індивідуальний художній стиль авторки та спрямована на втілення цілісного образу, що поєднує змістовний та естетичний аспекти.

ABSTRACT

The qualification work of A. D. Makliuk is devoted to the creation of an original artistic work entitled "Rebirth." The paper reveals the main stages in the formation of the image of a person's spiritual rebirth, defines the leading concept, and substantiates the choice of artistic means. The visual and stylistic features that became the basis for the author's interpretation of the theme are analyzed. A brief overview of analogous works and creative approaches that influenced the development of the concept is provided. The compositional solution, color palette, technological techniques, and materials used in the process of creating the artwork are described. The work reflects the author's individual artistic style and is aimed at embodying a holistic image that combines both meaningful and aesthetic aspects.

ЗМІСТ

1. Обґрунтування актуальності теми.....	6
2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів.....	7
3. Аналіз аналогів.....	9
4. Розробка авторської концепції рішення теми.....	12
5. Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму.....	14
6. Технологічні та живописні засоби виконання художнього твору.....	16
7. Висновки.....	18
8. Список використаних джерел.....	21
9. Список ілюстрацій.....	22
10. Альбом ілюстрацій.....	23

1. Обґрунтування актуальності теми

Тема «Переродження» набуває особливого значення через актуальність проблеми внутрішньої боротьби та відсутність прийняття людиною свого внутрішнього «я». Намагання людей позбутися всього, на їхню думку суперечливого та складного всередині себе, не тільки не дає сформуватися особистості, а й руйнує її, створюючи підґрунтя для внутрішніх конфліктів, сумнівів та появи страхів. Тому переродження у цьому контексті можна розглядати не як момент знищення та тотальної саморуйнації, а скоріше як фазу спротиву та прийняття власного безумовного «я», через що народжується внутрішня цілісність.

Обрана тема відкриває широкі можливості для композиційного та колористичного пошуку. Саме станковий живопис, як вид мистецтва, дозволяє найкраще реалізувати тему внутрішнього переродження через камерність та сакральну інтимність між автором, роботою та глядачем. Багатошаровість,

боротьба лінії, плями, тону, кольору та фактури можуть розглядатися як метафора внутрішньої боротьби та підкорення хаосу, коли попередній досвід і варіація лише доповнюють наступний, нашаровуючись. Таким чином, станковий живопис – не просто техніка виконання, а концептуально обґрунтований засіб.

Прагнення самопізнання власної натури та почуттів стало основою для формування творчого задуму. Важливість не просто створення зображення, а осмислення власного сприйняття та реакції на моменти свідомого або несвідомого супротиву «переродження» через призму страхів та сумнівів, а також розуміння що справжнє переродження – це можливість підкорення та прийняття внутрішнього хаосу, а не його тотальне знищення.

Метою кваліфікаційної роботи є художнє осмислення обраної концепції та її розкриття засобами станкового живопису через візуалізацію процесів самосприйняття, внутрішньої боротьби та переродження. Для досягнення поставленої мети передбачені наступні завдання:

- зібрати та систематизувати підготовчі матеріали, що стосуються теми переродження у мистецтві та її образного трактування;
- проаналізувати художні аналоги й визначити виражальні засоби, близькі до розкриття обраної теми;
- розробити авторську концепцію вирішення теми «Переродження»;
- створити ескізний ряд і здійснити композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;
- визначити колористичне, тональне та пластичне рішення дипломної роботи;
- обґрунтувати вибір матеріалів і технічних засобів виконання;
- виконати оригінал дипломної роботи в матеріалі.

Об'єкт дослідження – процес художнього осмислення внутрішніх станів людини в станковому живописі.

Предмет дослідження – образно-пластичні, композиційні та колористичні засоби втілення теми «Переродження» у станковому живописі.

2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів

Робота над темою розпочалася з вивчення джерел та пошуку візуальних матеріалів. Основними теоретичними орієнтирами для роботи стали ідеї європейської філософії та твори світової художньої літератури, зокрема твори Антуана де Сент-Екзюпері [6], Германна Гессе [2, 3], Фрідріха Ніцше [4], та Карла Юнга [5]. Візуальними орієнтирами стали такі художники, як Густав Клімт, Егон Шиле, Каспар Давид Фрідріх, Алла Горська, Ендрю Ваєт, Френк Кадоган Каупер, Кете Кольвіц.

Аналіз літератури дав змогу уточнити історичний та культурний контекст теми. Праці Германна Гессе «Деміан» [2] та «Сіддхартха» [3] акцентували увагу на темі розуміння внутрішнього становлення себе як особистості, пошуку гармонії між розколом та цілісністю. Праці Фрідріха Ніцше «Так казав Заратустра» [4] та Карла Юнга «Психологія та алхімія» [5] сприяли глибшому осмисленню ідеї внутрішньої боротьби та необхідність подолання себе задля душевного спокою, а також концепцію формування цілісності шляхом прийняття та розуміння своєї темної та світлої сторін особистості. Казка «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері поглибила розуміння тем самотності, та відповідальності, а також здатності людини бачити внутрішню суть, незважаючи на зовнішню, шляхом алегоричних образів. Можна сказати, що основні ідеї усіх авторів об'єднані та пов'язані з внутрішнім розвитком та пошуками своєї істинної суті людиною, бажанням знайти баланс. Усі ці праці стали змістовним підґрунтям для формування задуму дипломної роботи.

Аналіз живописних, графічних дав змогу простежити різні підходи до трактування образу переродження.

У роботі австрійського художника-символіста Густава Клімта «Смерть і життя» (1910–1915) чітко простежується концепт протиставлення життя та смерті, яка утворює фазу циклічності нашого буття і показує більш фізичну частину переродження (Іл. 2), в той час як твір «Мандрівник над морем туману» (1818) німецького художника доби романтизму Каспара Давіда Фрідріха репрезентує образ людини серед безмежної величі природи, символізуючи більш спокійне спостереження власного «я», самотності та внутрішнього шляху (Іл. 5). Численні автопортрети та фігурні замальовки австрійського художника-експресіоніста Егона Шиле, навпаки, передають стан внутрішнього надриву та своєрідний розкол особистості через експресивну манеру та тілесні деформації (Іл. 7). У творчості німецької художниці й графіка Кете Кольвіц, зокрема в роботі «Скорботні батьки» (1932) та автопортретах, внутрішня трансформація розкривається через досвід болю, втрати й глибокого особистісного переживання (Іл. 9). Таким чином можна дослідити, як у творчості різних митців тема внутрішнього розуміння та переродження виступає в образі людини та її взаємодії з довколишнім світом та самим собою.

У період формування творчого задуму було створено декілька робіт на таку ж або схожу тематику, у яких використовувались різні композиційні схеми, колорит та образотворчі складові. Проведені пошуки сприяли формуванню повноцінного та остаточного розуміння точного композиційного рішення дипломної роботи та знаходженню найбільш впливових художніх засобів, які змогли б повноцінно розкрити тему внутрішнього переродження через прийняття себе. На основі зібраного матеріалу сформовано візуальний ряд, що став основою композиційного, колористичного, сюжетного та образного пошуку. На основі зібраного матеріалу сформовано візуальний ряд, що став підґрунтям для подальшого композиційного, колористичного, сюжетного та образного пошуку.

3. Аналіз аналогів

У процесі роботи над темою дипломного проєкту було проаналізовано низку творів українських та зарубіжних художників, різноманітних за тематикою та образним рішенням. Звернення до цих робіт дозволяє простежити різні підходи до трактування образу «переродження» та визначити художні засоби, які можуть бути важливими для формування авторської концепції.

На самому початку варто звернути увагу на картину Алли Горської «Прип'ять. Пором.» (Іл. 1), яку мисткиня написала після поїздки до Чорнобиля, ця картина є однією з робіт переходу Горської до іншого розуміння своїх власних робіт. «Упродовж 1960-1962-х років Алла й Віктор відвідують села Чорнобильського району. Мисткиня у своїй творчості переходить від соцреалізму до площинних модернових поглядів на власний прояв у візуальному мистецтві.» [1, с. 319]. В центрі композиції портрет, поєднаний з великою площиною середовища та сонячним колоритом. Не дивлячись на відмінність у задумі, саме з цієї роботи почалися перші композиційні пошуки і з'явилися попередні варіанти диплому.

Серед творів, близьких за тематикою, варто розглянути роботи австрійського художника і графіка, символіста Густава Клімта «Смерть та життя» (Іл. 2), «Надія 1» (Іл. 3) та «Надія 2» (Іл. 4). У творчості художника центральним образом на цьому етапі життя у багатьох роботах виступає жінка, більше не як міфологічний та героїчний образ, а більш приземлений, символічний та містичний, не дивлячись на те що автор продовжує використовувати героїв грецької та римської міфології. Головний герой часто зображений не у фізичному реалістичному просторі, а більш ефімерному та декоративному середовищі. Ці художні прийоми створюють у глядача відчуття своєрідної сакральності. «Замість того, щоб створювати віддалені перефразування на основі вичерпаної іконографії класичної міфології, Клімт у картинах із серії «Факультет» переконливо зобразив безжальний цикл

народження, життя та смерті; людські страждання від хвороб, війни та несправедливості; а також фундаментальні моральні конфлікти. Грецькі та римські боги й богині, а також алегоричні зображення абстрактних понять, таких як Надія та Справедливість, все ще фігурують у його мистецтві, але його боги зійшли з Олімпу й прийняли людську подобу з усіма слабкостями та вадами сучасних істот, жорстоко позбавлених своїх божественних сил. Це поєднується з дедалі потужнішою символікою декоративної поверхні та орнаментальних візерунків, що відображають духовне та сексуальне пробудження. Іншим його новаторським прийомом є порожнє, майже неструктуроване поле, яке обрамляє людську фігуру в невизначеному просторі екзистенційної порожнечі та безнадії [10, с. 49]. Все це перекликається з дипломною роботою, в якій центральним персонажем картини виступає не портрет конкретної особи, а чуттєвий збірний образ, що задає тон роботи та передає внутрішній стан. Як і у працях Густава Клімта, жінка постає композиційним центром та може трактуватися як містичний образ душі, що трансформується та перероджується.

Ще дві роботи німецького художника Каспара Давіда Фрідріха, які вплинули на процес створення дипломної роботи «Мандрівник над морем туману» (Іл. 5) та «Море льоду» (Іл. 6). Перша робота відображає збірний фігуративний образ людини, що не виконує конкретної дії, споглядаючи. А пейзаж на фоні є відображенням внутрішнього стану, що можна трактувати, як акт усвідомлення себе. Зовсім інший стан можна спостерігати у другій картині, на якій художник зображає величні розколоті льодові брили та уламки розбитого корабля, все це створює відчуття тотального і без зворотного розколу, у якому все одно залишається надія на майбутнє. Цю символіку можна спостерігати і у дипломі, у якій лід одночасно є символом розколу особистості, прірвою страхів та емоційальною нестабільністю, натомість, як вода може виступати символом нового руху, очищення та зародження нової фази життя.

Наступна робота яка мала значний вплив «Смерть та діва» (Іл. 7) австрійського художника Егона Шиле. Картина була написана після розриву з його музою Валлі Нойциль, з якою художник знаходився у стосунках більше п'яти років, але сенс та назва картини змінилася після її смерті. «Олійний живопис Шиле «Смерть і діва» (Чоловік і дівчина, також: «Переплетені люди»), 1915 р. [с. 410-411], у якому він передбачив сумну долю Валлі, часто тлумачать як віддзеркалення кінця їхніх стосунків» [8, с. 331]. У композиційному центрі знаходяться дві фігури, що відображають замкнутість та напругу, простір довкола них не є реалістичним зображенням, а виступає умовною площиною яка немов вивертається на глядача, це створює своєрідне відчуття втрати рівноваги та відсутності стабільності, підсилюючи драматизм роботи. Притаманна автору фігуративна деформація та напруга лінії підсилює умовне вирішення тла стаючи частиною психологічного стану персонажів. Схоже символічне зображення використовується і у власній живописній роботі, де частина середовища на передньому плані змінює площину та вивертається, а схожі пластичні деформації підсилюють образність.

Також привернула увагу робота «Світ Христини» (Іл. 8) американського художника-реаліста Ендрю Ваєта. На картині зображена обезличена жіноча постать посеред безкрайнього відкритого простору тиші та самотності, даючи глядачу відчуття все це на собі. Колорит у митця стриманий, майже не видає тривожний настрій самої роботи, схожі художні засоби використовувалися під час створення дипломної роботи, де центром композиції є самотня фігура серед великого простору виступаючого дзеркалом душевних переживань персонажа, роздумів та процесу постійного особистого руху.

Остання мисткиня, на роботи якої хочеться звернути увагу, – це німецький графік Кете Кольвіц. У її творчості надихнула не якась конкретна робота, композиція чи пластичне рішення, а скоріше сам стан її робіт. Звернення до тем самотності внутрішніх переживань та проходження через

складні кризові моменти червоню лінією проходить через її роботи, побічно перекликаючись зі станом дипломної роботи.

Звернення до творчості зазначених художників дало можливість глибше осмислити образну структуру теми та визначити художні засоби, які можуть бути використані у власній роботі. Не дивлячись на здавалось би колосальні відмінності у творчості деяких з цих митців, вони використовували дуже схожі образотворчі та технічні художні засоби, а також мали у своїй творчості схожі тематики. Саме симбіоз цих митців надихнув та дав можливість створити власну роботу.

4. Розробка авторської концепції рішення теми

Основою авторської концепції дипломної роботи стало прагнення через художній образ дослідити процес складного внутрішнього переродження людини, її психологічну трансформацію та прийняття власного «Я». Головною ідеєю твору є переосмислення людиною свого внутрішнього хаосу та шлях між частковим руйнуванням, страхом одночасно з їх прийняттям та розквітом нового життя.

У концептуальному плані основоположну роль відіграє образ води та льоду як символів внутрішнього розколу, змін та плинності буття. Крижини уособлюють застигли психологічні переживання, людські бар'єри та минуле, яке, танучи, поступово повністю втрачає свою силу. Вода ж, навпаки, стає символом руху та показує процес внутрішнього очищення, не тільки забираючи течією старе, але й формуючись на ньому. Завдяки цьому контрасту та перетіканню можна побачити тернистий шлях людини до розуміння своєї суті.

Центральний ефемерний жіночий образ виступає водночас уособленням внутрішньої стійкості та вразливості людської душі. Її емоційні переживання передаються не лише через пластичне відображення фігури, а й через її

взаємодію з простором та середовищем у центрі композиції. Закрита поза головної героїні підсилює відчуття ментальної ізоляції, психологічної напруги та прагнення до збереження власного внутрішнього світу. Букет квітів у її руках, навпаки, виступає символом надії, духовного відродження та тендітного зв'язку між минулим і можливістю внутрішнього оновлення.

Важливими елементами композиції є сакральні архітектурні мотиви на дальньому плані, які підсилюють ідею духовного переродження та надають твору символічної глибини. Поміж церквами також зображені звичайні житлові будинки, що створює у глядача відчуття заземлення та символізує повсякденність людського життя, його зв'язок із реальністю та навколишнім середовищем. Таке поєднання сакральних та побутових сенсів дозволяє підкреслити внутрішній конфлікт між зосередженістю людини на пошуках у собі та її існуванням у реальності.

Важливу роль, безумовно, також відіграє огорожа, яка виступає символічною межею між минулим людини і новим етапом життя, одночасно підкреслюючи саме невідривний зв'язок із реальністю. Вона уособлює момент внутрішнього переходу, психологічного переосмислення та поступового наближення людини до власного оновлення.

Емоційного та трохи фаталістичного звучання роботі надає образ місяця та затягнутого хмарами неба. Місяць у даному випадку виступає символом внутрішньої чистоти, дає надію в духовному пошуку, який залишається присутнім навіть у стані тотальної невизначеності в собі. Водночас важкі хмари створюють атмосферу тривоги та боротьби.

Колористичне та композиційне рішення роботи побудоване на поєднанні стриманих холодних відтінків із точковими, більш живими акцентами, що створює емоційний контраст, підкреслює стан внутрішньої напруги та стає поступовим віднайденням гармонії. Формат і просторове рішення композиції спрямовані на створення відчуття ізоляції персонажа та одночасно відкритості до змін.

Таким чином, авторська концепція твору полягає у прагненні через символічну художню мову передати складний психологічний процес внутрішнього переродження людини не через знищення своїх вад, а їх прийняття та пошук власної цілісності.

5. Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму

Для вирішення композиції роботи найголовнішою метою стало віднайти візуальну мову, яка б могла передавати внутрішній стан персонажа. Композиція побудована навколо відчуженого ефемерного жіночого образу. Такий мотив став символом переходу між внутрішнім заціпенінням і поступовим відродженням.

Основна увага у процесі пошуку була приділена співвідношенню фігури та середовища. Жіноча постать навмисно була трохи зміщена від центральної осі композиції, що створило відчуття руху та нестійкості. Основний простір був побудований через чергування великих площин льоду, його тріщин та води. Вони разом сформували ритміку усієї роботи, одночасно підсилюючи психологічну напругу. Діагоналі крижин ведуть погляд глядача по планах композиції, створюючи ефект тієї самої нестабільності.

Дуже важливим завданням у вирішенні центру став пошук пластичного та тонального вирішення образу головного героя. Сама фігура вирішується узагальнено та м'яко, не фокусуючись на написанні портрета якоїсь конкретної людини, а радше створюючи символічний образ, спрямований на візуалізацію та передачу внутрішньої суті персонажа у стані трансформації. Рішення темного силуету сукні контрастує зі світлим зимовим середовищем, завдяки чому постать стає композиційним та тональним центром роботи, одночасно з тим передачею матеріалу підкреслюючи психологічну важкість людських переживань. Плавність силуету та водночас стриманість і

нестабільність створюють одночасно і ніби невимушений рух разом із застиглою зосередженістю та відчуженням від іншого матеріального світу.

Особливу роль у композиції відіграє букет весняних квітів, який є як кольоровим, так і змістовним акцентом твору. Квіти у цій роботі символізують нове життя, надію та внутрішнє оновлення після довгого етапу та контрастують із холодною зимою навколо. Їх поява у руках персонажа підсилює ідею того, що навіть у стані, коли людина внутрішньо спустошена, вона здатна знайти у собі прагнення до життя та духовного відродження.

Ще одним важливим композиційним елементом у роботі є паркан: він умовно ділить площину формату на окремі просторові частини та плани. Його вертикальний, трохи діагональний та динамічний ритм не лише допомагає структурувати плани у композиції та врівноважити великі площини льоду і води, а й створює відчуття певної межі між світом внутрішнім та зовнішнім, а також стає символом розділення минулого від майбутнього. У даному випадку він виступає не тільки просторовим елементом середовища, а й стає символом психологічного бар'єра, відчуження та внутрішньої ізоляції; одночасно з цим його напрям, ритм та дрібний модуль підсилюють глибину простору та допомагають погляду глядача сприймати плани, постійно повертаючись до центрального образу.

Другорядний простір із силуетами архітектури на дальньому плані створює відчуття віддаленості та майже примарної присутності світу, зливаючись по тону з небом. Узагальнені форми церкви та звичайних будівель формують асоціацію із сакральністю та інтимністю процесу духовного пошуку. Водночас приглушене тональне рішення не дозволяє фону домінувати над основним образом, залишаючи емоційним центром постать.

Ще одним важливим та майже головним аспектом композиційного пошуку стало досягнення рівноваги між реалістичністю та декоративністю. Адже простір та форма тла роботи не прагнуть до міліметра вивіреної натуралістичної точності, а підпорядковуються скоріш емоційному стану.

Через поєднання великих більш декоративних площин, стриманої кольорової гами та ритму тріщин льоду створюється атмосфера внутрішнього спокою, самотності та поступового духовного очищення.

Композиційний пошук образотворчих засобів у роботі був повністю спрямований на створення цілісного емоційного простору, де кожен елемент від пластики фігури до тонального вирішення середовища був підпорядкований бажанню якнайкраще сприяти розкриттю теми дипломної роботи.

6. Технологічні та живописні засоби виконання оригіналів

Композиція твору, що представлений до кваліфікаційного захисту, передбачала виконання твору саме на вертикальному форматі розміром 190×90 см (Лл. 14).

Робота виконана на лляному полотні дрібного зерна, яке було натягнуте на дерев'яний збірний підрамник методом галерейної натяжки. Вибір саме такого полотна був зумовлений його високою міцністю, довговічністю та здатністю добре витримувати багат шаровий живопис. Дрібнозерниста фактура полотна була обрана за власних уподобань, задля кращого контролю процесу написання та бажання досягнення м'яких живописних переходів та узагальненого пластичного вирішення форми, що дуже було важливим для передачі усього стану роботи.

Підготовка полотна була ґрунтовним технологічним етапом до початку створення роботи. Після натяжки полотно було проклеєне розведеним желатином у 3 шари. Перший шар наносився густішою консистенцією для забиття волокон полотна та створення міцної основи, задля запобігання витікання ґрунту на іншу сторону полотна, а наступні шари – більш рідким желатиновим розчином для досягнення рівномірної більш менш гладкої поверхні. Після висихання кожного із шарів полотно шліфувалося, що

дозволило прибрати з поверхні не бажані частки проклейки та дали змогу коректно підготувати полотно до подальшого нанесення ґрунтовки.

Наступним етапом стало ґрунтування полотна акриловим ґрунтом. Перший шар був нанесений густим шаром задля щільного покриття поверхні, тоді як усі наступні шари були розведені з водою. Така технологія дозволила створити рівномірну основу для початку живопису. Між нанесенням шарів поверхня також як і під час проклейки шліфувалася, це сприяло досягненню необхідних якостей полотна для початку роботи.

Перед початком роботи над самою дипломною роботою було виконано композиційні пошуки у діджиталі (Іл. 10.), (Іл. 11.), (Іл. 12), а також був зроблений картон (Іл. 13.) в оригінальному розмірі на крафтовому папері у змішаній техніці. У процесі його створення були уточнені пропорційні неточності та розташування фігури, ритмічні складові, характер середовища та взаємодія усіх великих мас у просторі. Картон дозволив більш точно визначитися з пластичним та композиційним вирішенням майбутньої роботи задля полегшення початку роботи на основному полотні. Після завершення підготовчого рисунка композиція була передавлена на полотно.

Живописне виконання роботи здійснювалося за допомогою олійних фарб та скипидару у техніці багат шарового живопису.

Робота над полотном розпочиналася з дуже рідкого підмальовка, у процесі якого визначались основні кольоро-тональні співвідношення композиції. Надалі живописний шар поступово ускладнювався шляхом нанесення різноманітних текстур та подальшим ускладненням відношень, уточненням форми та простору.

Колористичне рішення роботи побудовано на поєднанні холодної стриманої гами задля передачі зимового середовища з більш насиченими темними акцентами фігури. Переважання холодних відтінків, світлих та приглушених тонів дозволило передати атмосферу внутрішньої далекості, тиші та психологічного відчуження. Контраст темних силуетів постаті та

паркану зі світлим середовищем підсилює емоційне звучання образу та формує головний композиційний центр твору. Водночас теплі кольорові акценти створюють емоційний контраст і символізують внутрішнє відродження та надію.

Особлива увага у процесі роботи приділялася створенню різноманітних фактур як у середовищі, так і фігурі. За допомогою різного нанесення мазків та їх симбіозу з тичками передано структуру снігу, води, крижин та тканини сукні та неба. Більш м'яке та узагальнене живописне вирішення фону було поєднано з активнішим живописним опрацюванням центрального образу, завдяки чому вдається зберегти цілісність композиції.

Завдяки поєднанню традиційних технологічних прийомів олійного живопису, багат шарової техніки разом з використанням більш декоративних принципів виконання та продуманого колористичного рішення вдалося створити більш цілісний художній образ, у якому живописні та технологічні засоби були спрямовані на підпорядкування ідеї дипломної роботи.

7. Висновки

У результаті виконання кваліфікаційної роботи було створено авторський живописний твір на тему «Переродження», у якому розкрито образ внутрішньої трансформації людини через мотиви самопізнання, прийняття власної вразливості та пошуку цілісності.

У процесі роботи було зібрано та систематизовано підготовчі матеріали, що стосуються теми переродження в мистецтві, філософії та літературі. Це дало змогу сформулювати змістову основу твору та визначити головні образні орієнтири майбутньої композиції. Було проаналізовано художні аналоги, зокрема твори Густава Клімта, Егона Шиле, Каспара Давида Фрідріха, Алли Горської, Кете Кольвіц та інших митців. Аналіз їхніх підходів допоміг визначити виражальні засоби, важливі для передачі психологічного стану

людини: композицію, пластику, колорит, символіку та взаємодію фігури з простором.

На основі проведеного дослідження було розроблено авторську концепцію вирішення теми «Переродження». У межах цієї концепції переродження осмислюється як поступовий процес усвідомлення, прийняття та переосмислення минулого досвіду. У процесі ескізного та композиційного пошуку було визначено основні образотворчі засоби втілення задуму. Центральний жіночий образ, зимовий простір, мотиви льоду, води, квітів, огорожі та віддаленої архітектури стали символічними елементами, що розкривають стан внутрішнього переходу. Композиційне, колористичне та технологічне рішення твору підпорядковане загальній ідеї роботи.

Роботу виконано в техніці багатшарового олійного живопису на полотні, оскільки саме ця техніка дала змогу поєднати м'які тональні переходи, глибину кольору та різноманітність фактур. Використання нашарувань, напівпрозорих і щільніших живописних мазків дозволило передати контраст між холодним зимовим простором, крихкістю льоду, рухом води та матеріальністю постаті. Фактурне опрацювання поверхні підсилює емоційний стан твору й допомагає розкрити тему внутрішньої напруги, поступового очищення та переродження.

Колористичне рішення твору побудовано на поєднанні стриманої холодної гами з окремими теплими акцентами. Холодні відтінки снігу, льоду, води та неба створюють атмосферу тиші, відчуження й внутрішньої зосередженості, тоді як теплі акценти у букеті квітів підкреслюють ідею надії, життя та оновлення. Композиційне рішення ґрунтується на взаємодії центральної жіночої постаті з великим простором зимового середовища. Контраст фігури й тла, ритм крижин, води та огорожі спрямовують погляд глядача до головного образу й підсилюють відчуття внутрішнього переходу, нестабільності та поступового наближення до рівноваги.

Отже, виконана кваліфікаційна робота стала результатом послідовного художнього пошуку та втілення авторського задуму засобами станкового живопису. Створений образ розкриває тему внутрішнього переродження як складного, тривалого й водночас життєствердного процесу, що веде людину до прийняття себе та віднайдення внутрішньої рівноваги.

8. Список використаних джерел

1. Алла Горська: артмонографія / упоряд. А. Яцковська. Київ: Родовід, Артфундація «Дукат». 2024. 376 с.
2. Гессе Г. Деміан. Харків: Фоліо. 2020. 288 с.
3. Гессе Г. Сіддхартха. Паломництво до країни Сходу. Харків: Фоліо. 2020. 218 с.
4. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади. Тернопіль: Богдан. 2021. 352 с.
5. Юнг К. Г. Психологія та алхімія. Київ: Центр учбової літератури. 2024. 476 с.
6. Антуан де Сент-Екзюпері. Маленький принц. Київ: Дніпро. 1976. 96 с.
7. Egon Schiele: Ausstellungskatalog. Wien: Albertina, 2017. 256 p.
8. Figura S. Käthe Kollwitz. New York: The Museum of Modern Art, 2024. 247 p.
9. Kallir J., Vartanian I. Egon Schiele. London: Thames & Hudson, 2003. 496 p.
10. Natter T. G. Egon Schiele. Die Gemälde. Köln: Taschen, 2017.
11. Rewald S. Caspar David Friedrich: Moonwatchers. New York: The Metropolitan Museum of Art, 2001. 56 p.
12. Steiner R. Egon Schiele. Cologne: Taschen, 2022. 96 p.
13. Tobias G. Natter (Ed.) Gustav Klimt. The complete paintings. Taschen, 2024. 603 p.
14. Whitford F. Klimt. London: Thames & Hudson, 1990. 216 p.
15. Wyeth A. People and Places. New York: Skira Rizzoli, 2017. 112 p.

9. Список ілюстрацій

1. Алла Горська. Прип'ять. Пором. 1961. Темпера на полотні. 75x155 см. Приватне зібрання.
2. Густав Клімт. Смерть та життя. 1910-1916. Олія на полотні. 180,5x200,5 см. Музей Леопольда, Відень, Австрія.
3. Густав Клімт. Надія 1. 1903. Олія на полотні. 189,2x67 см. Оттава. Національна галерея Канади.
4. Густав Клімт. Надія 2. 1907-1908. Олія, золото та срібло на полотні. 110,5x110,5 см. Музей сучасного мистецтва, Нью-Йорк.
5. Каспар Давід Фрідріх. Мандрівник над морем туману. 1818. Олія на полотні. 94,8x74,8 см. Гамбурзька картинна галерея.
6. Каспар Давід Фрідріх. Море Льоду. 1823-1824. Олія на полотні. 96,7x126,9 см. Гамбурзька картинна галерея.
7. Егон Шиле. Смерть та Діва. 1915. Олія на полотні. 150 x 180 см. Бельведер, Австрія.
8. Ендрю Ваєт. Світ Христини. 1948. Темпера на панелі. 81,9x121,3 см. Музей сучасного мистецтва, Нью-Йорк.
9. Кете Кольвіц. Скорботні Батьки. 1932. Скульптура. Військове кладовище Владсло, Бельгія.
10. Начерк до дипломної роботи.
11. Кольоровий ескіз до дипломної роботи.
12. Кольоровий ескіз до дипломної роботи.
13. Картон до дипломної роботи.
14. Маклюк А. Д. Дипломна робота «Переродження». 2026. Полотно, олія. 190x80.

15. Альбом ілюстрацій

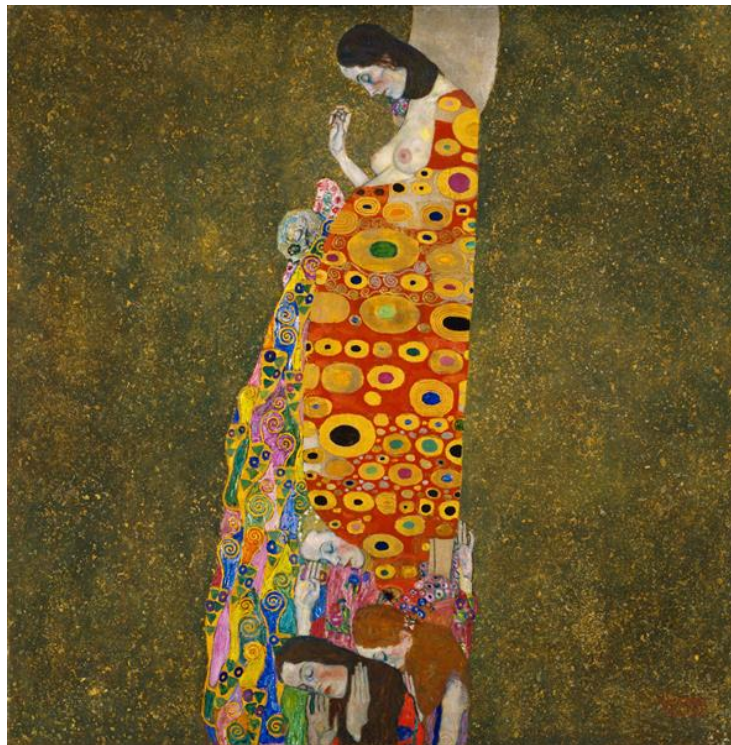
Іл. 1. Алла Горська. Прип'ять. Пором. 1961

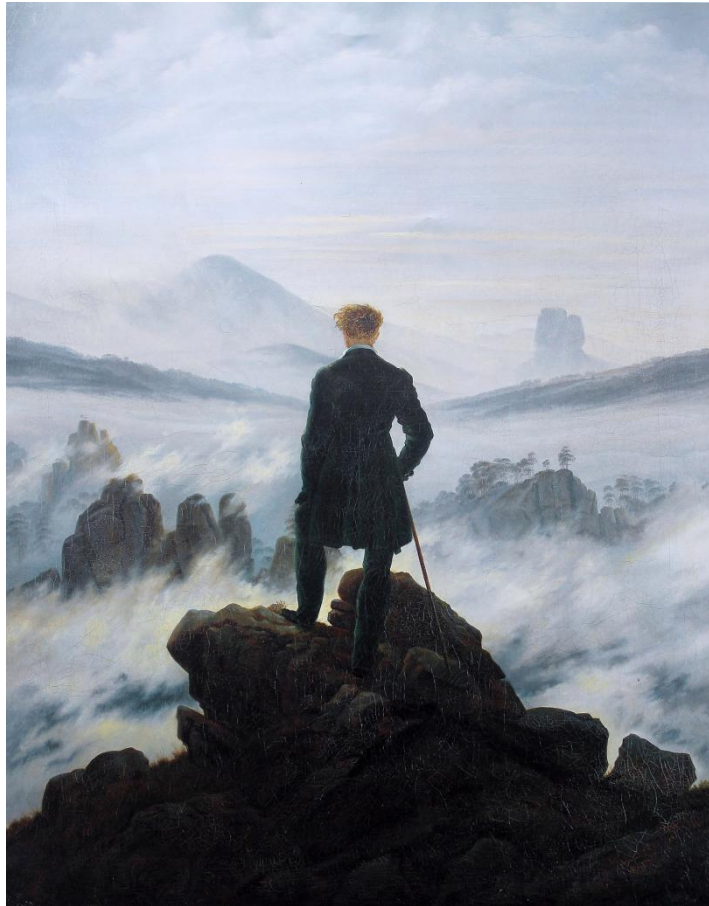
Іл. 2. Густав Клімт. Смерть та життя. 1910-1916

Іл. 3. Густав Клімт. Надія1. 1903

Іл. 4. Густав Клімт. Надія 2. 1907-1908

Іл. 5. Каспар Давід Фрідріх. Мандрівник над морем туману. 1818

Іл. 6. Каспар Давід Фрідріх. Море Льоду. 1823-1824

Іл.7. Егон Шиле. Смерть і дівка. 1915

Іл. 8. Ендрю Вает. Світ Христини. 1948

Іл. 9. Кете Кольвіц. Скорботні батьки. 1923

Іл. 10. Начерк до дипломної роботи

Іл. 11. Кольоровий ескіз до дипломної роботи

Іл. 12. Кольоровий ескіз до дипломної роботи

Іл. 13. Картон до дипломної роботи

Іл. 14. Маклюк А. Д. Дипломна робота «Переродження». 2026.